

آنچه مخالفان توافق اتمی در آمریکا باید بدانند

Author: سید امیر حسین موسویان Posted مرداد ۱۳، ۱۳۹۵

آیت الله علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، اخیراً ایالات متحده را به «مانع تراشی و تخریب روابط اقتصادی ایران با دیگر کشورها»، علیرغم توافق اتمی، متهم کرد. او گفت که این اثبات‌کننده «نقض عهد» آمریکا نسبت به تعهداتش است و مذاکرات آتی در مسائل منطقه‌ای «سمّی مهلک» است که ایران باید از آن دوری کند.

در همین حال، خاورمیانه در آستانه یک فروپاشی بی‌سابقه در طول تاریخ است. سرچشمه‌های تمدن منطقه -فلات ایران، وادی رود نیل و آناتولی (مترادف با ایران، مصر و ترکیه کنونی)- همگی تحت فشار طاقت‌فرسایی قرار دارند. از این سه ستون تمدن، دو ستون با درگیری‌ها و منازعات داخلی مواجه هستند. تنها ایران است که در میانه منطقه و اشفته‌گی فراگیر آن، کماکان باثبات باقی مانده است.

در حالی که ثبات منطقه باید یکی از اولویت‌های جامعه جهانی باشد، نیروهایی که به دنبال تحلیل‌بردن برجام هستند، به هیچ چیز فکر نمی‌کنند به جز بازگشت ایران و ایالات متحده به مسیر رویارویی تمام‌عیار. با وجودی که این گروه هنوز در تلاش‌هایشان برای کشاندن واشینگتن به نقض متن توافق اتمی موفق نشده‌اند، لیکن عملکرد آنان بی‌شک ناقض روح برجام بوده است.

طبق برنامه جامع اقدام مشترک (برجام)، ایران تعهداتی را پذیرفت که دو راه نظری برای رسیدن به بمب [اتمی] را محدود می‌سازند: غنی‌سازی اورانیوم و تولید پلوتونیوم. این کشور همچنین با بالاترین استانداردهای بین‌المللی برای نظارت و شفاف‌سازی موافقت کرد. طبق تأیید آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، ایران کاملاً این تعهدات را اجرا کرده است.

در مقابل، ایران می‌بایست از رفع تمامی تحریم‌های مرتبط با برنامه هسته‌ای خود بهرمنند شود. این امر نه تنها در سند برجام، بلکه در قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز قید شد که کلیه تحریم‌های پیشین این شورا مرتبط با برنامه هسته‌ای ایران را ملغی کرده است. به همین صورت، محدودیت‌ها بر تجارت، سیستم بانکی و تراکنش‌های مالی ایران به طور رسمی برداشته شدند و مردم ایران انتظار داشتند تا از مزایای افزایش تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی بهرمنند شوند. اما تا کنون تمامی این‌ها به همین خوبی محقق نشده‌اند.

در دوره شش ماهه پس از اجرای توافق هسته‌ای، ایران منافع مهمی را به دست آورد. دو برابر شدن صادرات نفت، جذب ۳.۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی، دستیابی به ۳۰ میلیارد دلار از دارایی‌های بلوکه‌شده، اتصال مجدد به شبکه سوئیفت و برقراری روابط با بیش از ۴۰۰ بانک خارجی، از آن جمله هستند. با این حال، زمانی که تهران از بانک‌های بزرگ بین‌المللی می‌خواهد تا قراردادهای سرمایه‌گذاری و بازرگانی‌اش را که با هدف تسریع توسعه اقتصادی ایران منعقد شده، تسهیل کنند، با مشکلات جدی مواجه می‌شود.

این مشکل، دو وجه دارد. نخست، محدودیت تهاثر بانکی با دلار آمریکا برای ایران بر سر جای خود باقی است و بانک‌های خارجی تمایل ندارند تا تراکنش‌های مربوط به ایران را با این ارز انجام دهند. این امر بانک‌ها را از تسهیل در اجرای قراردادهای بزرگ تجاری و عودت دارایی‌های بلوکه‌شده ایران، باز می‌دارد. دوم، سرمایه‌گذاران و بانک‌های بین‌المللی به دلیل ترس از گرفتار شدن در چنبره تحریم‌های باقی‌مانده آمریکا، یا هراس از تحمیل تحریم‌هایی جدید در آینده، کماکان سرمایه‌گذاری خود را در خطری بالقوه می‌بینند و از معامله با ایران پرهیز می‌کنند.

یکی از مقام‌های ارشد ایرانی اخیراً به من گفت که دفتر کنترل سرمایه‌های خارجی (اوافک)، مسئول اجرای رژیم تحریم‌ها، «حتی با جدیت بیشتری به روش خود ادامه می‌دهد و گاه هشدارهای ناخوانده‌ای به شرکای تجاری می‌فرستد». او به یک مثال درباره درخواست ایران از یک بانک آمریکایی لاتین برای انتقال ۲۵ میلیون دلار جهت خرید دانه سویا اشاره کرد. بانک پاسخ داد: «باید به اطلاع شما برسانیم که بانک ما در هیچ معامله‌ای که شامل ایران باشد وارد نمی‌شود زیرا این کشور در فهرست‌های اوافک قرار دارد».

مخالفان برجام از ایجاد فضای هراس افکنی استفاده کرده‌اند تا مانع بهرمنندی مؤثر ایران از مزایای تسهیل تحریم‌ها شوند. گروه‌هایی نئوکانسرواتیو مانند بنیادی برای دفاع از دموکراسی‌ها، در همکاری تنگاتنگ با جنگ‌طلبان کنگره آمریکا، به طور مداوم لابی کرده‌اند تا حدود ۳۰ لایحه را که متضمن تحمیل تحریم‌های بیشتر علیه ایران یا جلوگیری از معاملات تجاری با این کشور بودند، در دستور کار قرار دهند.

این اعمال برخلاف توافق اتمی هستند که آمریکا را متعهد می‌سازد تا «برای دوام این برجام و پیشگیری از ایجاد تداخل در تحقق بهرمنند شدن کامل ایران از لغو تحریم‌ها» کار کند. تلاش‌های لابی فوق‌الذکر در واشینگتن علیه مناسبات ایران و آمریکا، واکنش‌های جدی را در تهران به دنبال داشته است. علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، اخیراً اظهار کرد که برای ایران راهی جز «مقابله» با اقدامات کنگره نمانده است. در این راستا، او از سازمان انرژی اتمی ایران خواست تا برای بازگشت به توانایی هسته‌ای کشور آن‌گونه که پیش از توافق اتمی وجود داشت، آمادگی لازم را داشته باشد.

واقعیت آن است که برجام مورد توافق شش قدرت بزرگ قرار گرفت و با یک قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل قوام یافت. اگر قانونی برای تحمیل تحریم‌های جدید علیه ایران از تصویب کنگره بگذرد و به دست رئیس جمهوری آتی آمریکا امضاء شود، به معنای نقض توافق از سوی

ایالات متحده و در نتیجه، منزوی شدن این کشور است. نه تنها کمیسیون ناظر بر اجرای برجام که مسئول بررسی اختلاف‌ها در توافق است، ایالات متحده را ملامت خواهد کرد، بلکه ایران می‌تواند بر مبنای موارد مصرح در برجام، پیشنهاد لاریجانی را دنبال کند و با «راه‌اندازی مجدد هسته‌ای»، به قابلیت‌های اتمی پیشین خود بازگردد.

در نتیجه، تاکتیک مخالفان سرسخت روابط ایران و آمریکا - برای افزایش تحریم‌ها علیه ایران -، یک تلاش صوری و در واقع، نوعی بلوف است. هدف واقعی آنان این است که مستقیماً توافق را تخریب نکنند اما جوی از بالاترین و ابهام را مبتنی بر تهدید تحریم‌های جدید غیر هسته‌ای ایجاد کنند تا بانک‌ها و شرکت‌های بین‌المللی از تعامل با ایران واهمه داشته باشند و بدین ترتیب، منافع ایران را مبتنی بر این توافق، به حداقل برسانند.

راه حل، نیفتادن به دام این بازی روانی است. بانک‌ها و شرکت‌های بین‌المللی باید مطمئن باشند که تحریم‌های هسته‌ای ایران برای همیشه رفته‌اند و ایالات متحده نمی‌تواند هیچ کاری - نه اکنون و نه در آینده - در جهت بازگرداندن آن‌ها بدون تخریب وجهه و اعتبار خود، انجام دهد. هم‌زمان، مقام‌های ایرانی باید دقت کنند که در زمین مخالفان آمریکایی توافق بازی نکنند و به بی‌اعتمادی درباره آینده برجام دامن نزنند.

به همین ترتیب، مخالفان توافق در واشینگتن باید درک کنند که تلاش برای ایجاد مانع بر سر راه اجرای برجام تنها باعث تقویت این تصور در میان ایرانیان خواهد شد که ایالات متحده قابل اعتماد نیست و نمی‌توان با این کشور بر سر مسائل منطقه یا سایر موارد، وارد تعامل شد. آن‌ها همچنین باید بدانند که ایران آخرین ستون باقی مانده بر سر راه فروپاشی منطقه است - این فروپاشی نه تنها علیه موجودیت کشورهای منطقه است، بلکه برای غرب نیز عواقب خود را به همراه خواهد داشت.

Read More: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/08/iran-us-nuclear-deal-jcpoa-regional-cooperation.html>

©Al-Monitor. All rights reserved 2016